

V E N D I M
Nr.5, datë 17.2.2003

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Fehmi Abdiu	Kryetar i Gjykatës Kushtetuese
Zija Vuci	Anëtar i “ “
Gjergj Sauli	Anëtar i “ “
Alfred Karamuço	Anëtar i “ “
Kujtim Puto	Anëtar i “ “
Xhezair Zaganjori	Anëtar i “ “
Petrit Plloçi	Anëtar i “ “
Sokol Sadushi	Anëtar i “ “
Kristofor Peçi	Anëtar i “ “

me sekretare Arbenka Lalica, në datën 20.01.2003, mori në shqyrtim në seancë gjyqësore me dyer të hapura çështjen nr.12 Akti që i përket:

KËRKUES: HYQMET PISHA, përfaqësuar nga avokat Selfo Dosti, me prokurë.

SUBJEKT I INTERESUAR: PROKURORIA E PERGJITHSHME, në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi si antikushtetues i vendimit nr.387, datë 13.6.2002 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.

BAZA LIGJORE: Nenet 31/b, 31/1, 42/1, 131/f dhe 134/g të Kushtetutës si dhe neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Kërkuesi ka parashtruar këto shkaqe për shfuqizimin e vendimit të sipërm:

- Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë e ka gjykuar çështjen pa marrë njoftim i pandehuri për bërjen e rekursit nga prokurori, duke shkelur kërkesat e nenit 414 të Kodit të Procedurës Penale, për njoftimin e ankimit;

- Gjykimi i çështjes është bërë në mungesë të të pandehurit dhe të mbrojtësit të tij pa patur dijeni për ditën e gjykimit dhe pa u marrë asnjë masë për ta lajmëruar;

- Shkeljet e përmendura çënojnë parimin e mbrojtjes në gjykim dhe e bëjnë procesin të parregullt.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoji relatorin e çështjes Kristofor Peçi, përfaqësuesin e kërkuesit dhe bisedoi çështjen në tërësi,

V Ë R E N:

Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan me vendimin nr.159, datë 22.12.2000, ndër të tjera ka vendosur deklarinimin fajtor të të pandehurit Hyqmet Pisha për veprat penale të vrasjes me paramendim, të kryer në bashkëpunim dhe të mbajtjes pa leje të armës luftarake dhe në bazë të neneve 78, 25, 278/2 dhe 55 të Kodit Penal e ka dënuar me 17 vjet burgim.

Gjykata e Apelit Durrës me vendimin nr.57, datë 15.03.2001, ka prishur vendimin e gjykatës së rrethit dhe ka pushuar gjykimin e çështjes për këtë të pandehur, pasi nuk vërtetohet fajësia.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, me vendimin nr.378, datë 13.6.2002, ka vendosur prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së rrethit.

Nga materialet e dosjes nuk vërtetohet që të pandehurit apo mbrojtësit të tij t'i jetë komunikuar rekursi i prokurorit. Mosnjoftimi i rekursit vjen në kundërshtim me kërkesat e nenit 414 të Kodit të Procedurës Penale, ku përcaktohet se “akti i ankimit i njoftohet prokurorit, të pandehurit dhe palëve private, nga sekretaria e gjykatës që ka dhënë vendimin”. Mospërmblidhja e këtij detyrimi ligjor

nuk i ka dhënë mundësi të pandehurit të dijë që çështja e tij do të paraqitet për shqyrtim në Gjykatën e Lartë dhe të njihej me shkaqet e parashtruara në rekurs, duke i mohuar kështu të drejtën për t'u mbrojtur.

Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, e ka gjykuar çështjen në mungesë të mbrojtësit të të pandehurit, pa verifikuar arsyet e mosparaqitjes, sepse nga dosja rezulton se as i pandehuri dhe as mbrojtësi i tij nuk kanë pasur dijeni për ushtrimin e rekursit nga prokurori dhe për ditën e gjykimit në Gjykatën e Lartë.

Duke qëndruar çështja si më sipër, Gjykata Kushtetuese vlerëson se:

- Për të garantuar një proces penal të drejtë, ka rëndësi themelore që i akuzuari të marrë pjesë dhe të mbrohet në gjykim dhe në rast mosparaqitje të tij, nuk mund të gjykohej pa iu siguruar më parë mbrojtja me avokat. Qëndrimi i kundërt vjen ndesh me nenin 42 të Kushtetutës dhe me kërkesat e nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut;

- Që e drejta e mbrojtjes me avokat të jetë reale dhe efektive dhe jo vetëm teorike, ushtrimi i saj nuk duhet të pengohet, por përkundrazi, gjykata duhet të marrë të gjitha masat ligjore që në funksion të procesit të drejtë jo vetëm të sigurojë praninë e mbrojtësit në gjykim, por edhe t'i japë atij mundësinë të bëjë mbrojtje reale duke respektuar barazinë e armëve;

- Mosnjoftimi i kërkuesit dhe i mbrojtësit për rekursin e prokurorit kundër vendimit të gjykatës së apelit, që e kishte deklaruar atë të pafajshëm, si dhe mosmarrja pjesë e tyre në seancë gjyqësore për shkak se nuk janë njoftuar, u ka hequr mundësinë për të realizuar mbrojtjen. Një qëndrim i tillë vjen në kundërshtim me nenin 6/3 shkronja "c" të Konventës dhe nenin 31/ç të Kushtetutës, sipas të cilave çdo i akuzuar ka të drejtë, "... të mbrohet vetë ose me ndihmën e një mbrojtësi ligjor të zgjedhur prej tij";

- Ashtu siç përcaktohet në Kushtetutë dhe në Konventë, pjesëmarrja në gjykim dhe ushtrimi i së drejtës së mbrojtjes, janë aspekte të procesit të rregullt ligjor, të lidhura mes tyre dhe që plotësojnë njëra-tjetrën për garantimin e të drejtës së mbrojtjes. Si e tillë, e drejta e mbrojtjes nuk mund të mohohet dhe as të reduktohet. Edhe në rast se i akuzuari nuk dëshiron ose nuk pranon të marrë pjesë vetë në gjykim, atij duhet t'i garantohet e drejta për t'u mbrojtur me avokat;

- Mossigurimi i pjesëmarrjes në gjykim të të akuzuarit, në çdo rast, por dhe atëherë kur ky i fundit i fshihet drejtësisë, nuk mund të përlligjë zhvillimin e procesit kundër tij pa pjesëmarrjen dhe dëgjimin e mbrojtësit. Parimi i kontradiktoritetit dhe i barazisë së armëve në gjykimin penal, kërkon që argumentet e mbrojtjes të paraqiten dhe të dëgjohen njëllor si ato të prokurorit. Ky parim presupozon që secilës palë, duhet t'i ofrohen mundësi të arsyeshme për të paraqitur pretendimet për çështjen, në kushte të tilla që të mos e venë në disavantazh me palën tjetër. Në rastin konkret, kërkuesit nuk i është krijuar një mundësi e tillë. Përkundrazi, gjykata duke dëgjuar vetëm argumentet e prokurorit të ngritura në rekurs dhe të parashtruara në seancë dhe duke mos dëgjuar pretendimet e kërkuesit (aq më tepër që ky i fundit nuk ka dijeni për rekursin), i ka dhënë procesit gjyqësor zhvillim të njëanshëm;

- Në analizë të fundit, kërkuesi pretendon për proces të parregullt, sepse kundër tij u dha vendimi i formës së prerë pa u njoftuar për rekursin e prokurorit kundër vendimit që e kishte deklaruar atë të pafajshëm dhe pa u mbrojtur ndaj akuzës nëpërmjet avokatit të caktuar prej tij;

- Siç ve në dukje Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, në vendimin për çështjen "Lala" kundër Hollandës: "Për t'u konsideruar i drejtë procesi gjyqësor penal, është me rëndësi vendimtare që të akuzuarit t'i sigurohet mbrojtje efektive jo vetëm në shkallë të parë, por edhe në apel, bile me përparësi për këtë të fundit".

Në pikëpamjen e Gjykatës Kushtetuese është e papranueshme që neni 6/1 i Konventës të përshkruajë me hollësi garancitë procedurale që u ofrohen palëve në gjykim dhe të mos mbrojë në radhë të parë atë të drejtë, e cila bën të mundur realizimin e këtyre të drejtave të tjera dhe që është pjesëmarrja në gjykim. Në rast se një pjesëmarrje e tillë mungon, nuk mund të bëhet fjalë për proces të rregullt.

E drejta për të marrë pjesë në gjykim, presupozon jo vetëm pjesëmarrjen fizike të palës, por krijimin për të të mundësive që duke njohur pretendimet e palës tjetër, të jetë në gjendje të parashikojë prapësimet dhe pretendimet e saj. Kjo nuk është një kërkesë formale dhe pa rëndësi, por substanciale dhe e domosdoshme për mbrojtjen e të drejtave të palës, sepse vetëm në këtë mënyrë sigurohet roli i paanshëm i gjykatës dhe i jepet asaj mundësia reale të shprehë me vendim opinionin për çështjen, pa cenuar rregullsinë e procesit.

Duke shqyrtuar çështje të kësaj natyre për shkelje të së drejtës kushtetuese të shtetasve për një proces të rregullt ligjor, Gjykata Kushtetuese synon të konfirmojë atë praktikë të saj për zbatimin me korrektësi e konsekuencë të kërkesave të nenit 6 të Konventës dhe dispozitave kushtetuese si dhe jurisprudencës së Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.

Me këtë rast Gjykata Kushtetuese ve në dukje se në një shtet ligjor, kërkesat e nenit 6 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe dispozitat e Kushtetutës që garantojnë të drejtën e individit për proces të rregullt ligjor, duhet të zbatohen pa asnjë rezervë dhe se shkelja e tyre duhet t'i nënshtrohet një kontrolli të rreptë dhe efektiv për të siguruar realisht të drejtat kushtetuese.

Në këto kushte, vendimi i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, është rezultat i një procesi të parregullt ligjor që i ka mohuar këto të drejta dhe duhet të shfuqizohet si antikushtetues.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në bazë të nenit 131/f të Kushtetutës si dhe neneve 72 e 77 të ligjit nr.8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, me shumicë votash,

V E N D O S I:

- Shfuqizimin si antikushtetues të vendimit nr.387, datë 13.6.2002 të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Dërgimi e çështjes për shqyrtim Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.